

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

Богдан КОРОБКО

20 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»
(назва навчальної дисципліни)

Підготовки	<u>Бакалавр</u> (назва ступеня вищої освіти)
Освітньої програми	<u>Публічне управління та адміністрування</u> (назва освітньої програми)
Спеціальності	281 Публічне управління та адміністрування (код і назва спеціальності)

Полтава
2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Бюджетна система» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Складена відповідно до освітньої програми «Публічне управління та адміністрування», 2024 року.

Розробники: Бережна А.Ю., доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування, кандидат економічних наук

Погоджено

Гарант освітніх програм канд. держ. упр., доцент кафедри публічного управління адміністрування та права А.І. Мирошніченко.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

(підпис) (Л.А. Свистун)
(прізвище та ініціали)

« 29 » серпня 2025 року

Схвалено навчально-методичною комісією ННІФЕУП

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Голова навчально-методичної комісії ННІФЕУП (Є.А. Карпенко)

«29» серпня 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма здобуття освіти
		денна
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування	обов'язкова
Загальна кількість годин – 150		
Модулів – 1	Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
		Семестр
		4-й
	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	Лекції
		30 год.
		Практичні
		30 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		90 год.
Індивідуальна робота:		
-		
Вид контролю:		
екзамен		

* статус обов'язкових мають дисципліни, що є обов'язковими хоча б для однієї освітньої програми

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 60/90

2. Мета навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність економічних відносин, що мають місце в процесі формування та використання бюджетних фондів, які складають бюджетну систему країни.

Мета навчальної дисципліни: теоретичне та практичне ознайомлення студентів із системою економічних відносин, що проявляються при формуванні бюджетних фондів, формування системи знань з теорії і практики щодо сутності бюджету, бюджетного устрою, структури бюджетної системи, бюджетного планування, фінансування бюджетів, структури доходів та видатків державного та місцевих бюджетів, організації виконання бюджетів та контролю в бюджетній сфері.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні проявляти здатність розв'язувати складні спеціальні завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в бюджетній галузі, що передбачає застосування окремих методів та положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної діяльності. Вивчення даної дисципліни дозволяє здобувачу вищої освіти сформувати *такі компетентності:*

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері публічного управління та адміністрування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК) :

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

СК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Бюджетна система» ґрунтується на попередньому вивченні таких дисциплін як «Економічна теорія» та «Основи наукових досліджень».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні сформувати наступні програмні результати навчання (ПР):

ПР 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПР 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПР 5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПР 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування

ПР 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПР 16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності. .

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни. Мінімальний рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку рейтингової шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати отримані знання.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі.
82-89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	C	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.

64-73	D	Задовільно	<p>Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень.</p> <p>Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати з викладачем.</p>	<p>Середній, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.</p>
60-63	E	Достатньо	<p>Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.</p>	<p>Середній, що є допустимим у всіх складових навчальної дисципліни</p>
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/заліку	<p>Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Добувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є, необґрунтованими, невірними. Цілісність розуміння матеріалу курсу у здобувача відсутня.</p>	<p>Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.</p>
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	<p>Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Добувач не допущений до здачі екзамену/заліку.</p>	<p>Незадовільний, Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета, завдання дисципліни.</p>

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: поточний контроль (опитування, виконання практичних завдань, завдань самостійної роботи), модульний контроль (у вигляді тестування) та підсумковий контроль (у вигляді екзамену).

7. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ БЮДЖЕТУ

Тема 1. Основи розбудови бюджетної системи держави.

Бюджетна система та бюджетний устрій. Бюджет як елемент бюджетної системи. Принципи розбудови бюджетної системи. Баланс фінансових ресурсів держави.

Практичне заняття № 1

Тема 2. Доходи бюджетної системи.

Поняття доходів бюджету. Класифікація доходів бюджету. Особливості бюджетної класифікації доходів. Розподіл доходів між ланками бюджетної системи.

Практичне заняття № 2-3

Тема 3. Видатки бюджету.

Сутність суспільних державних видатків. Система бюджетного фінансування. Бюджетна класифікація видатків. Розподіл видатків між ланками бюджетної системи.

Практичне заняття № 4-5

Тема 4. Міжбюджетні відносини.

Міжбюджетні відносини та принципи їх організації. Розмежування бюджетних повноважень між ланками бюджетної системи. Державна регіональна політика та фінансова децентралізація. Фінансове вирівнювання в організації міжбюджетних відносин. Міжбюджетні трансферти: базова дотація, освітня субвенція, субвенція на соціально-економічний розвиток окремих територій тощо. Фонди регіонального розвитку та відновлення зруйнованого майна й інфраструктури. Зарубіжний досвід застосування міжбюджетних трансфертів.

Практичне заняття № 6

Тема 5. Дефіцит бюджету, державний борг.

Дефіцит та профіцит бюджету: причини та наслідки формування, теоретичні підходи щодо формування, форми, обмеження. Фінансування бюджету: класифікація, джерела. Державний кредит як чинник формування заборгованості. Державний борг: складники, класифікація, обмеження, стратегія управління. Боргова безпека: методика оцінювання, стан, умови реструктуризації боргу кредиторам.

Практичне заняття № 7

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

Тема 6. Управління бюджетною системою. Бюджетна стратегія та бюджетна політика. Повноваження центральних органів щодо управління бюджетною системою. Узгодженість позицій фіскальної та монетарної політики при визначенні заходів сталого, інклюзивного розвитку економіки держави в умовах війни з РФ.

Практичне заняття № 8

Тема 7. Бюджетний процес та його учасники.

Бюджетний регламент. Бюджетний процес та його стадії. Учасники бюджетного процесу.

Практичне заняття № 9-10

Тема 8. Бюджетне планування.

Бюджетна стратегія. Бюджетне прогнозування. Бюджетна пропозиція та бюджетний запит розпорядника бюджетних коштів. Середньострокове бюджетне планування. Програмно-цільове бюджетування. Поточне планування державного бюджету. Поточне планування місцевих бюджетів. Кошторисне бюджетне планування.

Практичне заняття № 11-12

Тема 9. Виконання бюджету, бухгалтерський облік та звітність.

Принципи та форми виконання бюджету. Виконання державного бюджету та доходами та видатками. Виконання місцевих бюджетів за доходами та видатками. Система публічних закупівель. Бухгалтерський облік виконання бюджетів. План рахунків, вимоги до обліку. Бухгалтерська та фінансова звітність про виконання бюджетів. Звітність розпорядників бюджетних коштів.

Практичне заняття №13-14

Тема 10. Державний бюджетний контроль.

Сутність бюджетного контролю. Бюджетні правопорушення та відповідальність за них. Проведення перевірок, ревізій Рахунковою палатою України. Проведення перевірок, ревізій, аудиту органами фінансової інспекції. Організація внутрішнього контролю та аудиту розпорядників бюджетних коштів.

Практичне заняття №15

8. Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	разом					
		л	п	лаб	інд	сам
1	2	3	4	5	6	
МОДУЛЬ 1.						
Змістовий модуль 1. Соціально-економічна сутність бюджету						
Тема 1. Основи розбудови бюджетної системи держави	13	2	2	-	-	9
Тема 2. Доходи бюджетної системи	17	4	4	-	-	9
Тема 3. Видатки бюджету	17	4	4	-	-	9
Тема 4. Міжбюджетні відносини	13	2	2	-	-	9
Тема 5. Дефіцит бюджету, державний борг	15	4	2	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	75	16	14	-	-	45
Змістовий модуль 2. Бюджетний процес						
Тема 6. Управління бюджетною системою	13	2	2	-	-	9
Тема 7. Бюджетний процес та його учасники	15	2	4			9
Тема 8. Основи бюджетного планування	17	4	4	-	-	9
Тема 9 Виконання бюджету, бухгалтерський облік та звітність	17	4	4	-	-	9
Тема 10. Державний бюджетний контроль	13	2	2	-	-	9
Разом за змістовим модулем 2	75	14	16	-	-	45
Разом годин	150	30	30	-	-	90

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Семінарські заняття не передбачені	

10. Перелік питань для практичних занять для денної форми навчання

№ з/п	Питання	Кількість годин для денної форми
1.	<p>Практичне заняття № 1. Тема 1. Основи розбудови бюджетної системи держави. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Соціально економічна сутність бюджету держави та органів місцевого самоврядування – Місце бюджетної системи у фінансовій системі держави – Сутність бюджету та його складових – Сутність принципів розбудови бюджетної системи – Призначення , складові та методи розрахунку балансу фінансових ресурсів держави <p><u>План практичного заняття.</u> На підставі наведених статистичних даних :</p> <ul style="list-style-type: none"> – проаналізувати збалансованість державного бюджету; – проаналізувати структуру місцевого бюджету за ознакою поділу на загальний та спеціальний фонди бюджету 	2
2.	<p>Практичне заняття № 2-3. Тема 2. Доходи бюджетної системи. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Сутність економічної, фінансової категорій доходів бюджету – Основні способи мобілізації надходжень до бюджетної системи – Класифікація доходів бюджетної системи за ознакою: економічної сутності надходжень, формою мобілізації, місцем зарахування, рівнем бюджету, ступенем впливу на процес мобілізації; бюджетної класифікації – Структура бюджетної класифікації доходів: групи доходів та їх складові – Розподіл надходжень між загальним та спеціальними фондами бюджету – Сутність систем розподілу доходів між ланками бюджетної системи – Розмежування дохідних повноважень між ланками бюджетної системи – Сутність поділу доходів бюджету на закріплені та власні. – Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на доходи бюджетів <p><u>План практичного заняття.</u> На підставі наведених статистичних даних проаналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – структуру надходжень бюджету за групами бюджетної класифікації; – динаміку надходжень бюджету за групами бюджетної класифікації доходів; – визначити рівень перерозподілу ВВП через систему доходів бюджетної системи (співвідношення доходів бюджету та ВВП). 	4
3.	<p>Практичне заняття № 4-5. Тема 3. Видатки бюджету. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Сутність суспільних та бюджетних видатків – Соціально-економічна сутність бюджетних видатків – Принципи, методи та форми бюджетного фінансування видатків – Класифікація видатків бюджету: економічна, функціональна, відомча, програмна – Принцип розподілу видаткових повноважень між ланками бюджетної системи 	4

	<ul style="list-style-type: none"> – Особливості порядку визначення видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення – Особливості порядку визначення видатків освіти та охорону здоров'я – Процес здійснення кошторисного бюджетного фінансування видатків – Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на видатки бюджетів <p><u>План практичного заняття.</u></p> <p>На підставі наведених статистичних даних проаналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – структуру видатків державного та місцевого бюджетів за економічною класифікацією – структуру видатків державного та місцевого бюджетів за функціональною класифікацією – динаміку видатків державного та місцевих бюджетів у порівнянні з динамікою ВВП 	
4.	<p>Практичне заняття № 6. Тема 4. Міжбюджетні відносини. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Сутність та принципи організації між бюджетних відносин – Історія розвитку між бюджетних відносин в Україні – Моделі між бюджетних відносин в межах різних моделей бюджетного устрою – Методи розподілу дохідних джерел між ланками бюджетної системи – Фінансове вирівнювання як метод бюджетного регулювання – Між бюджетні трансферти як інструменти фінансового вирівнювання <p><u>План практичного заняття.</u></p> <p>На підставі наведених статистичних даних проаналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – співвідношення доходів місцевих бюджетів та трансфертів, що надаються місцевим бюджетам різних рівнів – динаміку надходжень доходів, видатків бюджетів та між бюджетних трансфертів, що використовуються в бюджетній системі – обсяг дотації, що надається місцевому бюджету, – індекс відносної податкоспроможності території 	2
5.	<p>Практичне заняття № 7. Тема 5. Дефіцит бюджету, державний борг. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Сутність, форми дефіциту бюджету – Проблема доцільності формування бюджету з дефіцитом – Сутність поняття фінансування бюджету та джерела фінансування бюджету – Державний кредит та форми його прояву – Сутність та форми державного боргу, місцевого боргу – Сутність державних запозичень та їх форми – Боргова безпека та показники, що її характеризують – Процедури управління державним боргом – Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на рівень державного боргу, місцевого боргу <p><u>План практичного заняття.</u></p> <p>На підставі наведених статистичних даних проаналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – структуру фінансування державного бюджету за ознаками бюджетної класифікації – динаміку та структуру державного боргу – показники боргової безпеки 	2
6.	<p>Практичне заняття № 8. Тема 6. Управління бюджетною системою. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Формування бюджетної стратегії та бюджетної політики. – Повноваження центральних органів щодо управління бюджетної 	2

	<p>системою (уряду, парламенту, міністерства фінансів, податкової, митної служби, служби фінансового аудиту та фінансового моніторингу, місцевих органів влади та управління тощо).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Типологія практик фіскальної політики (податкової, бюджетної, митної, боргової) – Узгодженість позицій фіскальної та монетарної політики при визначенні заходів сталого, інклюзивного розвитку економіки держави в умовах війни з рф <p><u>План практичного заняття.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Застосовуючи чинні нормативні документи, проаналізувати заходи бюджетної політики останніх декількох років – Визначити чинники, що обумовлюють особливості бюджетної політики та організаційного механізму її реалізації 	
7.	<p>Практичне заняття № 9-10. Тема 7. Бюджетний процес та його учасники. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Бюджетний регламент та параметри, що він визначає – Сутність бюджетного процесу та його стадії – Особливості прояву бюджетного процесу на місцевому рівні – Учасники бюджетного процесу та розподіл їх бюджетних повноважень – Сутність зв'язку бюджетних повноважень, бюджетних призначень та бюджетних асигнувань – Відмінності основних функції розпорядників бюджетних коштів різного рівні <p><u>План практичного заняття.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – На підставі наведених статистичних даних проаналізувати дотримання учасниками бюджетного процесу встановлених термінів для проходження першої та другої стадії бюджетного процесу – Розрахувати тривалість бюджетного періоду, що має включати всі стадії бюджетного процесу 	4
8.	<p>Практичне заняття № 11-12. Тема 8. Бюджетне планування. <u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Бюджетна стратегія та бюджетне прогнозування – Мета та завдання бюджетної стратегії та бюджетної політики – Формування бюджетної політики держави та регіонів – Порядок формування та прийняття бюджетної декларації та бюджетної резолюції – Система та форми середньострокового бюджетного планування – Характеристика стадій планування державного бюджету та прийняття щорічного закону – Характеристика стадій планування місцевих бюджетів – Параметри, що обов'язковими в процесі планування державного та місцевих бюджетів – Бюджетні програми, їх складові, порядок їх формування та затвердження – Кошторис доходів та видатків бюджетної установи як базова форма бюджетного планування <p><u>План практичного заняття.</u></p> <p>На підставі наведених статистичних даних проаналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виконання затверджених показників надходжень та видатків державного та місцевих бюджетів (в цілому та окремо за загальним, спеціальним фондами; за бюджетною класифікацією тощо) – виконання кошторису доходів та видатків бюджетної установи, визначити наявність кредиторської заборгованості 	4
9.	<p>Практичне заняття № 13-14. Тема 9. Виконання бюджету, бухгалтерський облік та організація</p>	4

	<p>звітності про виконання бюджетів.</p> <p><u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Сутність процесу виконання бюджету за доходами, видатками - Види рахунків, що відкриваються органами казначейської служби для обслуговування бюджетних коштів - Порядок відкриття реєстраційних рахунків розпорядниками бюджетних коштів в органах казначейської служби - Сутність дій органів ДКС щодо виконання бюджету за доходами, видатками, фінансуванням. - Процедури публічних закупівель. - Особливості порядку виконання місцевих бюджетів - Порядок проведення бухгалтерського обліку виконання бюджетів - Порядок ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах - розпорядниках бюджетних коштів - Порядок та форми звітності про виконання державного та місцевих бюджетів <p><u>План практичного заняття.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - На підставі наведених розрахункових параметрів провести складання кошторису доходів та видатків бюджетної установи 	
10.	<p>Практичне заняття № 15.</p> <p>Тема 10. Державний бюджетний контроль.</p> <p><u>Питання до розгляду:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Організаційні заходи проведення контрольних заходів в бюджетній сфері - Сутність бюджетного контролю, мета та основні завдання - Органи бюджетного контролю, розподіл їх повноважень - Бюджетні правопорушення, що мають місце на кожній стадії бюджетного процесу - Відповідальність учасників бюджетного процесу за бюджетні правопорушення - Санкції контролюючих органів до суб'єктів бюджетних правопорушень - Алгоритм проведення перевірок Рахунковою палатою України - Особливості проведення перевірок та ревізій фінансовою інспекцією - Сутність, основні елементи аудиту як основного інструменту контролю в бюджетній сфері <p><u>План практичного заняття.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - На підставі наведених даних про стан бюджетної дисципліни в бюджетній установі визначити форму можливих санкцій за виявлені бюджетні правопорушення. 	2
	Разом	30

До практичних занять студенти можуть готувати додаткові роботи у формі рефератів (есе). Особливостями виконання таких робіт є вимоги та умови, викладені нижче:

Обов'язкові умови та вимоги при виконанні **есе**:

- широкий підбір джерел для вивчення;
- наявність виключно власних висновків автора;
- обсяг не більший за 2-3 сторінки;
- оформлення згідно вимогам для написання наукових робіт;
- логічність, послідовність та обґрунтованість висновків.

Обов'язкові умови та вимоги при виконанні **реферативного огляду**:

- максимально широкий підбір джерел для огляду;
- використання порівняльного аналізу концепцій, теорій, окремих думок дослідників з обов'язковим посиланням на конкретне джерело (для реферативного огляду);
- наявність графічного матеріалу для ознайомлення з результатами дослідження;
- обов'язкова наявність переліку використаних джерел (не менше 10);
- обсяг не більший за 15 сторінок;

- логічність, послідовність та обґрунтованість проведеного аналізу;
- наявність власних висновків автора з обраної тематики;
- оформлення згідно вимогам для написання наукових робіт.

Перелік тем рефератів (есе):

1. Місце та роль бюджетної системи в фінансовій системі України.
2. Соціально-економічна сутність бюджетних відносин.
3. Особливості практичної реалізації розмежування бюджетних повноважень між бюджетами
4. Значення та структура бюджетної системи України
5. Реформування бюджетної системи України, основні напрями та заходи
6. Бюджетна децентралізація, особливості її реалізації
7. Принципи складання Державного бюджету України, склад його доходів та видатків
8. Вплив бюджетного процесу на стан економіки країни
9. Класифікація доходів Державного бюджету
10. Класифікація видатків Державного бюджету
11. Значення місцевих бюджетів в структурі бюджетної системи України
12. Надходження та видатки місцевих бюджетів
13. Порядок складання, затвердження та виконання місцевих бюджетів
14. Порядок касового виконання Державного бюджету по видаткам
15. Порядок касового виконання Державного бюджету по надходженням
16. Функцій Державної казначейської служби України
17. Сутність казначейського обслуговування Державного бюджету
18. Особливості касового виконання бюджетів у військовий час
19. Порядок касового виконання місцевих бюджетів
20. Система публічних закупівель в бюджетній сфері.
21. Значення та принципи визначення міжбюджетних трансфертів
22. Функції Рахункової палати України
23. Дослідження динаміки виконання Державного бюджету України
24. Принципи міжбюджетних відносин в Україні
25. Система контролю за дотриманням бюджетного законодавства
26. Класифікація та призначення міжбюджетних трансфертів
27. Причини виникнення та наслідки дефіциту та профіциту бюджету
28. Державний борг та джерела фінансування його погашення
29. Боргова політика та боргова безпека держави.
30. Фінансова стійкість бюджетної системи країни.
31. Місцевий борг та управління ним.
32. Основні напрями бюджетної політики України
33. Комплементарність заходів бюджетної та монетарної політики
34. Управління бюджетної системою: об'єкти, суб'єкти, заходи впливу, нормативне регулювання зворотній зв'язок.
35. Становлення та розвиток фіскальної служби України.
36. Напрямки розвитку функцій та організаційної структури апарату Мінфіну України.
37. Розвиток Державної аудиторської служби України.
38. Фінансові служби в міністерствах, відомствах, на підприємствах та установах: їх функції, права та обов'язки.
39. Бюджетна модель суспільства. особливості бюджетної моделі в Україні.
40. Визначення джерел і методів формування доходів бюджетної системи.
41. Напрями і принципи фінансування видатків бюджетної системи.
42. Особливості здійснення бюджетних видатків із застосуванням їх різних форм.
43. Характеристика міжбюджетних трансфертів, що застосовуються в Україні.
44. Організація бухгалтерського обліку у бюджетній системі.
45. Характеристика рахунків бухгалтерського обліку у бюджетній сфері.
46. Єдиний казначейський рахунок : сутність та проблема ліквідності.

47. Особливості організації бухгалтерського обліку бюджетних ресурсів в інших країнах (за вибором).
48. Організація та види бюджетної звітності в Україні.
49. Особливості організації бюджетної системи в США.
50. Бюджетний процес в країнах ЄС на сучасному етапі.
51. Процедура розгляду та затвердження законопроекту про бюджет (на прикладі декількох держав за вибором).

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Лабораторні заняття не передбачені	

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися інформаційними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки. Самостійна робота є основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний час від обов'язкових занять. Для виконання самостійної роботи з дисципліни «Бюджетна система» для студентів денної форми навчальним планом передбачено **90 годин**.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками джерел, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання екзаменів за контрольними питаннями.

Питання

для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми
1	Тема 1 . Основи розбудови бюджетної системи - Порівняльна характеристика моделей організації бюджетних відносин в межах унітарного та федеративного устрою	9
2	Тема 2. Доходи бюджетної системи - Порівняння джерел надходжень до місцевих бюджетів різного рівня - Аналітичні розрахунки динаміки та структури дохідних показників бюджету	9
3	Тема 3. Видатки бюджетної системи - Аналітичні розрахунки динаміки та структури видаткових показників бюджету	9
4	Тема. 4. Міжбюджетні відносини. - зарубіжний досвід організації міжбюджетних відносин - Аналітичні розрахунки динаміки та структури міжбюджетних трансфертів	9
5	Тема 5. Дефіцит бюджету - Форми муніципального кредиту - Аналітичні розрахунки динаміки, структури державного боргу	9

6	Тема.6. Управління бюджетною системою - Повноваження центральних органів щодо управління бюджетної системою (уряду, парламенту, міністерства фінансів, податкової, митної служби, служби фінансового аудиту та фінансового моніторингу, місцевих органів влади та управління тощо).	9
7	Тема.7. Бюджетний процес та його учасники -Послідовність дій учасників бюджетного процесу на кожній його стадії	9
8	Тема 8. Бюджетне планування - Особливості поточного планування місцевих бюджетів	9
9	Тема 9. Виконання бюджетів, бухгалтерський облік та звітність - Особливості виконання місцевих бюджетів - Індивідуальна робота над розрахунковим завданням	9
10	Тема 10. Державний бюджетний контроль - характері особливості бюджетних правопорушень та рівня відповідальності за них - індивідуальна робота над аналітичним завданням	9
	Разом	90

13. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний), наочні (демонстративний, ілюстративний) та практичні (метод проблемного викладення, частково-пошуковий, або евристичний, дослідницький, аналітичний, дедуктивний) методи навчання. Вербальні та наочні методи навчання під час групових консультацій, практичні – при здійсненні студентами самостійної роботи та виконанні індивідуальних завдань. Активні методи навчання: дискусія, мозковий штур, інтерактивне навчання тощо. Застосовуються різноманітні цифрові інструменти для візуалізації освітнього процесу.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті.

Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового **екзамену**.

Перелік питань, що охоплюють зміст робочої програми дисципліни, для підсумкового контролю знань.

1. Особливості бюджетного устрою України
2. Визначення бюджетної системи, її складники.
3. Принципи розбудови бюджетної системи
4. Склад та розподіл доходів між ланками бюджетної системи
5. Склад та розподіл видатків між ланками бюджетної системи
6. Класифікація надходжень бюджету за різними ознаками
7. Бюджетна класифікація доходів, характеристика розділів та видів доходів
8. Склад доходів державного бюджету України
9. Бюджетні права органів місцевого самоврядування, склад доходів місцевих бюджетів
10. Бюджетна класифікація видатків за ознакою головного розпорядника коштів (відомча)
11. Бюджетна класифікація видатків за функціональною спрямованістю видатків (функціональна)
12. Бюджетна класифікація видатків за економічним змістом операцій, з якими пов'язані видатки (економічна)
13. Бюджетна класифікація видатків за ознакою бюджетної програми (програмна)
14. Характеристика державного бюджету як ланки фінансової системи держави
15. Причини виникнення та джерела фінансування дефіциту бюджету
16. Державний борг, причини виникнення, структура та джерела фінансування
17. Державний кредит, сутність, форми та призначення.
18. Боргова безпека держави
19. Характеристика доходів бюджетів різних рівнів
20. Характеристика доходів, що входять до розділу класифікації «податкові надходження»
21. Характеристика доходів, що входять до розділу і класифікації «неподаткові надходження»
22. Характеристика доходів, що входять до розділу бюджетної класифікації «доходи від операцій з капіталом»
23. Роль видатків бюджетів у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку
24. Форми та методи бюджетного фінансування
25. Функції розпорядників бюджетних коштів щодо планування та виконання кошторисів бюджетних установ
26. Повноваження центральних та місцевих органів влади щодо управління бюджетом
27. Організація бюджетного процесу в Україні, бюджетний регламент
28. Порядок складання, розгляду та затвердження державного бюджету
29. Порядок складання, розгляду та затвердження місцевих бюджетів
30. Порядок касового виконання бюджету за доходами та видатками
31. Система публічних закупівель
32. Організація звітності за результатами виконання бюджетів всіх рівнів
33. Основи кошторисного бюджетного планування
34. Середньострокове бюджетне планування
35. Особливості застосування програмно-цільового методу планування бюджету
36. Бюджетне прогнозування та бюджетна політика
37. Органи оперативного управління бюджетною системою
38. Повноваження органів управління бюджетною системою на стадіях бюджетного процесу
39. Управління бюджетними коштами в бюджетних установах та організаціях
40. Сучасна модель міжбюджетних відносин, що запроваджується в Україні
41. Види міжбюджетних трансфертів, що застосовуються в Україні
42. Фінансове вирівнювання бюджетної забезпеченості, алгоритм розрахунку базової дотації
43. Організація бухгалтерського обліку бюджетних ресурсів в органах Державної казначейської служби
44. Особливості обліку міжбюджетних трансфертів.
45. Єдиний казначейський рахунок, призначення та проблеми ліквідності.
46. Бюджетний контроль та учасники бюджетного процесу, що його здійснюють

За виконання всіх завдань під час екзамену студент може отримати максимальну **оцінку 50 балів**. Підсумкова оцінка складається з оцінок поточного контролю та оцінки, одержаної під час екзамену. За результатами студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як середньозважене оцінок за кожен з двох модулів у семестрі та оцінки за екзамен. Вагове співвідношення змістовного модуля визначено, виходячи з обсягу годин на вивчення.

16. Розподіл балів, які отримують студенти для екзамену:

Види робіт, контролю	Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота														
	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
	T1	T2		T3		T4	T5	T6	T7		T8		T9		T10
<i>Практичне заняття</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
опитування				1		1				1				1	-
тестування	1	1						1			1				1
виконання практичних завдань	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
виконання завдань самостійної роботи	1	1		1		1	1	1	1		1		1		1
загалом за темами	4	6		6		4	4	4	6		6		6		4
екзамен-підсумкове тестування	50														
Загалом за результатами вивчення навчальної дисципліни	100														

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали для денної форми	Критерії оцінювання
1	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
0,5	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали для денної форми	Критерії оцінювання
2	Виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, належним чином оформлено висновки, в яких відображено здатність до практичного застосування отриманих знань.
1	Виконано завдання практичної роботи із несуттєвими помилками або не в повному обсязі, оформлено висновки, які частково розкривають практичне завдання.
0	Не виконано практичну роботу або виконано із суттєвими помилками.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,1 \times 10 = 1$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали для денної форми	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, містить помилки та неточності, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами складання екзамену

№	Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1	Тестування	0-10	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($1 \times 10 = 10$), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.
2	2 питання максимумо по 20 балів	16-20	Питання розкриті повністю, відповідь обґрунтована, логічно побудована, що свідчить про високий засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
		11-15	Питання розкриті, матеріал викладений у логічній послідовності, відповідь правильна або із незначними неточностями, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.

		6-10	Питання розкриті в цілому, відповідь містить несуттєві помилки, що свідчить про середній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
		0-5	Механічне відтворення матеріалу із суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

– при підсумковому контролі у вигляді екзамену 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності);

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді, презентації, блиц-тестування, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів;

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов’язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів у випадку екзамену), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є **екзамен**. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Бережна А.Ю. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи навчальної дисципліни «Бюджетна система» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Полтава, 2024. - 97с.
2. Бережна А.Ю. Курс лекцій з дисципліни «Бюджетна система» для здобувачів вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. – 128 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-УІ із змінами та доповненнями URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Бюджетна система : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
3. **Бюджетний менеджмент: підручник.** В 2-х частинах /за ред. В.О. Онищенко / Онищенко В.О., Онищенко С.В., Бережна А.Ю., Філонич О.М.. Київ : Знання України, 2023. Ч.1. 645с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/13691>
4. **Бюджетний менеджмент: підручник.** В 2-х частинах /за ред. В. О. Онищенко / Онищенко В.О., Онищенко С.В., Бережна А.Ю., Філонич О.М. Київ : Знання України, 2023. Ч.2. 799с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/13692>
5. Бухгалтерський облік виконання бюджетів / Желюк Л. О., Іванечко Ю. М. Лучко М. Р. – Тернопіль: “Економічна думка”, 2006. – 306 с.. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://library.wunu.edu.ua/files/EVD/buh_obl_vyk_budzh.pdf
6. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
7. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 № 437-р URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-%D1%80#Text>
8. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022- 2025р.р.: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021р. № 1805-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>.
9. Федосов В.М., Юрій С.І. Бюджетна система України: підручник /В.М.Федосов, С.І.Юрій. — Київ: Центр учб.літ., Тернопіль.: Економічна думка, 2012. —871с.
10. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І. Якимів.– Львів: «Новий Світ2000», 2019. – 400 с.

Допоміжна

1. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): [підручник]/ за ред. Онищенко В.О. / В.О. Онищенко, А.Ю. Бережна, Л.О. Птащенко, І.Б. Чичкало-Кондрацька., – Київ: Центр учбової літератури– 2016. – 600 с.
2. Бюджетний менеджмент : навч.посібник у 2-х частинах / за ред. М.В. Чечетова / М.В. Чечетов, Н.Ф. Чечетова, А.Ю. Бережна. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 1000 с.
3. Бюджетна система: тенденції розвитку / В.М. Мазярчук та ін.; під ред. В.М. Мазярчука. – Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 384 с.
4. Бюджетна система України: тренінг-курс: навч. посібник. / За загал. ред. В.М. Опаріна. — Київ: ДННУ, 2012. — 392 с.
5. Бюджетна система України: проблемні питання : монографія / Л. А. Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса : Атлант, 2013. - 251 с.
6. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с.
7. Бюджетна система України та Євросоюзу : монографія / С. О. Булгакова [та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук., проф., акад. НАПН України А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.- екон. ун-т. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. - 396 с.

8. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2017 рік. Проект «Реформа місцевих бюджетів в Україні», RTI International / В.В. Зубенко, І.В.Самчинська, А.Ю. Рудик. – К., 2017. – 90 с.
9. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: підр-к. - Київ: Вища школа. – 2004.
10. Варналій З. С., Марченко С. М. Ринок суверенних єврооблігацій України: проблеми становлення та перспективи розвитку: монографія. Київ: Знання України, 2010. 351с.
11. Германчук, П.К. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит / П.К. Германчук, І.Б. Стефанюк, Н.І. Рубан, В.Т. Александров, О.І. Назарук. – Київ: НВП «АВТ», 2004. – 231 с.
12. Іваніна Т., Кисельова О, Колодій М., Остапчук О., Цюпа О. Гендерно орієнтований підхід у бюджетному процесі: практ. посіб. Київ: Віваріо, 2020. 88 с. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files.pdf>.
13. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання: монографія. К., НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». 2020. 440 с.
14. Миргородська Л.О. Фінансові системи зарубіжних країн. 2-ге видання. Навчальний посібник рекомендований МОН України. 2008. – 314с.
15. Музика О.А. Неподаткові доходи місцевих бюджетів України (фінансово – правове дослідження): монографія. – Київ: Атіка, 2006. – 256с.
16. Назар Ю.С. Протидія порушенням бюджетного законодавства: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2021. 453с.
17. Онищенко В.О., Завора Т. М., Чепурний О. В. Соціальна безпека регіону: теоретичні та прикладні аспекти: монографія. Полтава: ПолтНТУ, 2015. 274с.
18. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д., Черв'як А.В. Загрози соціально- економічній безпеці України: монографія. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2023. 375 с.
19. Онищенко С. В. Класифікація загроз бюджетній безпеці держави в умовах фінансової глобалізації. *Економіка і регіон*, 2014, № 2. С. 108-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2014_2_20.
20. Онищенко С.В., Бережна А.Ю., Філонич О.М. Оцінка рівня бюджетної та боргової безпеки та нові виклики воєнного стану: доповідь. *Економічна безпека: держава, регіон, підприємство*: міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. С.13-23. URL: https://nupr.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2022/mnp-ebdrp/zbirnik_bezpeki2022.pdf.
21. Опарін, В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія / В.М. Опарін. Київ: КНЕУ, 2006. – 240 с.
22. Соціальна політика / за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. Львів: Новий світ, 2018. 318 с.
23. Стійкість державних фінансів України у довгостроковій перспективі: кол.моногр. / Луніна І.О., Білоусова О.С., Твердохлібова Д.В. та ін.; за ред. д.е.н., І.О.Луніної; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2020. 364 с.
24. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». – Київ, 2017. – 184 с.
25. Фінансове забезпечення регіонального розвитку в умовах децентралізаційних та євроінтеграційних процесів: монографія / за заг. ред. В. І. Варцаби. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. С. 231. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32608/1202018.pdf>.

Допоміжна нормативна

1. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178 із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>

2. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану: постанова КМУ від 11 березня 2022 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text>

3. Деякі питання виконання Державного бюджету України у 2023 році в умовах воєнного стану постанова КМУ від 6 січня 2023 р. № 14 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/14-2023-%D0%BF#n21>

4. Порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 9.06.2021 р. № 590 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text>

5. Деякі питання здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану постанова КМУ від 11.11.2022 р. № 1275 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-2022-%D0%BF#Text>

6. Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України: Закон України від 15.03.2022 №2134-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2134-20#Text>

7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження диференційованої рентної плати за видобування газу природного: Закон України від 15.03.2022 №2139-IX: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2139-20#Text>

8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 №2120-IX: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

9. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану URL:<https://decentralization.ua/news/14654>

10. Європейська хартія місцевого самоврядування (м. Страсбург, 15 жовтня 1995 р.): офіційний переклад. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

11. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади : схв. розпорядженням Кабінетом Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>.

12. Концепція з управління ліквідністю на 2020–2023 роки : схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 № 1375-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1375-2020-%D1%80#n9>.

13. Методика оцінювання фіскальних ризиків: постанова Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 №351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-2019-%D0%BF#Text>.

14. Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України / Міністерство фінансів України, National Academy for Finance and Economics Ministry of Finance of the Netherlands. 2020. 162 с. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/METHOD%20VKAZIVKY%202020.pdf>.

15. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 № 912-IX із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19#Text>.

16. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 №2017-III із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>.

17. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV в редакції закону від 07.01.2018, № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.

18. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 №43 (із змін. та доповн.). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>.

19. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами: наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407 із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13#Text>

20. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: наказ

Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938 (із змін. та доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#Text>.

21. Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень: постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 110 (із змін. та доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-%D0%BF#Text>.

22. Про затвердження Порядку здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (місцевим) боргом : постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 815 (із змін. та доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2012-%D0%BF#Text>.

23. Про затвердження середньострокової стратегії управління державним боргом на 2024 – 2026 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 27.10.2023 № 1117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-2023-%D0%BF#Text>

24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.

25. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2030 року: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.05.2025 р. № 464-р
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-2025-%D1%80#Text>

26. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

27. Про огляди витрат державного бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 23.10.2019 № 446 зареєстровано в Мінюсті 23.12.2019 за №1277/34248 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1277-19#top>

28. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII (у редакції закону від 19.08.2022 № 2479-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.

29. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 року № 922-VIII (із змін.та доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

30. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

31. Про Регламент Верховної Ради України від 10.02.2010 № 1861-VI (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>.

32. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576>.

33. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671- УІІІ із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

34. Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей: розпорядження КМУ від 26.08.2020 р. № 1057-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2020-%D1%80#Text>

35. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022– 2025 роки : схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>.

36. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1467. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text>.

19. Інтернет ресурси.

Сторінка курсу навчальної дисципліни «Бюджетна система» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти., 2025 р., на платформі MOODLE: URL:<https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=2356>.

1. Інформаційно-аналітична система «Прозорий бюджет» URL:<https://edata.gov.ua/>
2. Децентралізація URL:<https://decentralization.ua/news/>
3. Державний веб-портал бюджету для громадян URL:<https://openbudget.gov.ua/>
4. Сайт Міністерства фінансів України URL: <https://mof.gov.ua/uk/>
5. Сайт Рахункової палати України URL:<https://rp.gov.ua/home/>
6. Сайт Державної аудиторської служби України URL:<https://dasu.gov.ua/>
7. Офіційний портал Верховної ради України URL:<https://zakon.rada.gov.ua>
8. Урядовий портал URL:<https://www.kmu.gov.ua/>
9. Бухгалтерія для бюджету та ОМС. URL:<https://oblikbudget.com.ua/>